

מסורת הש"ס

(א) וזנח שירלה פ"ק (ג) גע' מוס' וזכוס פס: ד"ח ורואל; (ד) (געליט טו:ל); (ה) תמורה כח, (ו) נזיר סה: ב"ק קי: ממורה"א, (ז) ג"פ ע"ג; (ט) ספסוף פ"ק, (י) (אספסוף פ"ק); (יא) ויקרא ח', (יב) דעפעפס על פ"ק, (יג) העלוין כנגד פ"ק, (יד) נבמדק יח, (טו) ויקרא י"א, (טז) שיעך גע"צ, (יז) ל"ל מה שחול על דיו קדושה כהני' ט', (יח) נה הא פ"ק, (יט) נעיה פ"ק, (כ) הייט ימתין פ"ק, (כא) שיעך גע"ב, (כב) פתח פ"ק, (כג) כאלון דמיס וכפירושו משמע פ"ק.

תורה אור השלם

- אף את זה לא תאכלו ממעלי הגדה ותמפרסי' הפרקה את הגגלי בי מעלה גדה הוא ופרקה איננו מפרסי' קטנא הוא לבם: ויקרא י' ד

הנהגות הב"ח

(א) גבי' מפרשי' לכל זבח כניסל: (ב) (ש) שיעך ויתאכיל כניסל: (ג) (ש) אז זה שם עליו וזה שם עליו זה שם אמו עליו תמורת כניס: (ד) שם ממעלי הגרה עמל הוא לבם האל: (ה) רש"י ד"ה השומען וכו' לעיל היא ואקדשיש: (ו) ד"ה וליכא וכו' ל"א ברוקין וכו' זקש שדן על העין:

רבינו גרשום

לאיתויי חלבו. דאסור באכילה כדאמרינן תובח ואכלת וכו' ולא יכול למיבד לאיתויי שוחטן בחוץ דחייבי משום דנימא דשוחטן בחוץ נמי פטור דהא אין מתקבל דבני פביים משום דבא אחי מכת קדושה דחויי דקבר נפני ותיאמותו: דהא בעלי מומין מפרקי. אלמא דבני פדריה ניגור ולשם אותו הווי' מתפיסן משמע גבי דבני פרייה ניגור ואפילו הימיון ותיובתא דרב הונא בתרא דאמר מתן שלא היו יוכלין לבוא בשום ענין לירי פרייה: איירי דתנא רישא תנא סיפא ולאור דוקא סיפא (לגוריו): דהא ישוחטן בחוץ פטור אית ביה תמיהא ולא אביריתא את מהדר ולא אמתניתין דבהא ברייתא לא איירי בה שוחטן בחוץ ואי אמתניתין אחא ראבב אמ קום הקדשן את מומין קאי והשוחטן בחוץ חייב אפילו למימר הילכך (איכא) [ליכא] למיקם אמאי (לא) קא מהדר אבל אמר (לך) [לך] א סטברא דאבריתא קאי אמאי דשוחטן כללו דרישא לאתויי שוחטן בחוץ דפטור: ורב הונא מתני חייב ומוקם להאי בקום (מום קבוע להקדישן) דאקדישן את מומין] במום ברוקין שבעין דאינו נראה בגלוי כשאר מומין: ואליבא דרבי עקיבא דאמר במסכת זבחים אמ עלו לא ירדו וכוין דלגבי מומב אמ עלו לא ירדו כי קושה להו בחוץ מתייוב: מכת קדושה דחויי קא אחי כון דלאחר שדון נעשה תמורה: שם אמר עליו: אמר קר אהור מומב אמ עלו כבוד ומעשר מומין מתאכלין בברזל. דבכור כי לית ביה מום מקריב איתויין דיידיה על גבי מזבח ואינו אובלך כון וכי איתלידי ביה מומא נאכל כולו לכתן. בהמה מעשר ילית ביה מומא מוקי ליה לירושלים ואבילי ליה ישראל גופיהומוקריב איתויין דלמוב: וכי איתלידי ביה מומא נאכל כולו לישראל והאי לבעלים דקתיב הבא לאו לחד בעלים קאמר אלא לכל חד וחד כדאיתיה האי לבעלים דירידי והאי לבעלים דיריה: כלימור שם. בהמה שיש לה סימני טהרה והיא אסורה היינו תמורת בעלי

לאסויי חלבו. דאסור. ולאיתויי שוחטו כחוץ דחייב לא אמרינן משום דל"כ איבעי לן למימר בדוקין שבעין ועוד סיפא^[א] קמני לקמן השוחטן בחוץ פטור. וכללל דרישא לא לאצטרין לאיתויי חלבו דשרי להשתא ולדן דכגופן דמי דעובר ירך אמו הוא שרי כל שכן חלבו דמיא צעלמא

הוא: הא צעלי מומין מפרקי. אותם שנמעברו קודם פדיון ונולדו לאחר פדיון וכגון שתפסן לשום זבח דלילמא קדושהיייהו לניתפס פדיון וכשהוא מתפיסן לשם זבח אין מתפיסן לכל זבח שירצה הא לשם אותו זבח מתפיסן. והיכי משכחת לה פירושא הוא כלומר היכי משכחת תירוץא דמילמא דמשמע צעלי מומין נפדיון ולשם זבח אחר לא יתפיסם אלא היכי עביד דמתפיסם לשם אותו הזבח ונפדיון כמוןם כשיפול כהן מוס: **נימא סהוי סיזכא דרב הוגא**. דלמר לעיל [טו:י] כונסן לכיפה והן מתיים: **ואיירי דסיא רישא נפדיון פמימים**. דמידוש הוא דלפילו מתימים נפדים: **והשוחטן כחוץ פטור**. סיפא^[א] דצרייתא לעיל [טו:י] ^(א) אקדשים שקדם הקדשן את מומן קאי ואפילו הכי פטור דלין חייבין על שחטת חוץ אלא על המתקבל צפנים כדמתן צוצמים צפרק פרת מטאת (דף ק"ב). צעלי מומין בין קבועין בין עובדין שהקרינן בחוץ פטור ומפיסן טעמא מהאי קרא^[א] ואל פתח אהל מועד לא הביאוהו הא כל שאינו ראוי לצא אל פתח אהל מועד אין חייבין עליו: **רב הונא מהני חייב**. כדקמני מתני' [יד:י] ומוקי לה בדוקין שבעין. דמתקבל צפנים הוא: **ואלינא דרבי עקיבא דלמר**. שחטית קדשים **צ"פ המוצא מוקדש** (דף פ"ד). אס עלו לא ירדו. דוקין טיל"א כגון (ישעיה מ) הגטוה כדוק שמים. ולהכי לא ירדו דלין מומן ניכר כל קך הכי תגן צוצמים **צ"פ המוצא מוקדש הראוי לו** (דף פ"ד) ר' עקיבא מכשיר צבעלי מומין כלומר דאס עלו לא ירדו ואמר רבי יוחנן גגמי' [שס פה:] **אס הכשיר רבי עקיבא אלא בדוקין שבעין האלו וכשירין צעופות והוא שקדם הקדישן את מומן**. ל"א ^(א) דוקין שיש לו מום צעפעפסי ולהכי קרי לעפעפסי דוק^[א] על העין כדקיע **דמי אמרינן** צספרי אגודות העין דומה לעולם קטן העפעפסי^[א] כנגד הרקיע והתחתון כנגד הארץ והלצן שמתקף את העין כנגד ים אוקיינוס שסוצב את העולם והשחור שזו שהוא **עגול דומה לגלגל חמה: קדושה דחויי**.

שכר נפדו: ויאללו כמומן. ימתינו עד שיוממו ויאללו לבעלים כככור ומעשר שאין נפדיון אלא נאכלין כמומן. אלמא כיון דלא מני' קרבי כדלמר צנמ' תמורה (דף ה' ע"ש) אך ככור שור וגו'^[א] הן קריבין ואין תמורתן קריבין נאכלין כמומן לבעלים הכי נמי ליעבד הכי: **והא כהמה לא אלימא למיספס פדיונה**. הילכך מתה: **מנין לתמורה פסולי המוקדשים שמתם**. כגון דלאחר שפדו הקדשים התפיסן כתמורה דלא מנא למיקרב: **דלכך נפדו פסולי המוקדשים** (דף כא:): **לתמורה אשם**. שתהא רועה דאשם לא קרב נדבה הלכך תמורתו לא קרבה והא טמא דקרא ה"ק הנימוחו עד שיהא טמא כלומר שיפול צו מוס: **כל שצחטאס מסה**. ותמורת חטאת היינו אחת מחמש חטאות ממות: **לאו ילכא**. דלין עובר בלאו: **דאינא לאו**. לא תאכלנו ממעלי הגרה^[א]: **ואנצ"א**. להכי אחא מנמפרסי' הפרסה דמשמעני דחטאות הממות: **בתג"י המקנל לאן כזול** ששם לו ערע כוכבים כהמומי צדמים קרובין ולתמ לו אותן דמים עד עשר שנים בין ממו בין חולו ואותן ולדות שיהיו להן זמן יהיו צנינים^[א] ולדותיהן פטורין. מן הצכורה: ולדותיהן

הלוקח עובר פרתו פרק שני בכורות

טז.

ותמורה שלאחר פדיונו מתה. ואס תאמר מני' שנה מולדות דליעבר ואמיליד לאחר פדיון דחשבינן לעיל ולד לצי ואיל ^[א] יש לומר דולדות אין כהן קדושה אלא מכא אמן וכיון שנפדית פקעה קדושתו לגמרי כלצי וכליל וע"ג דליכא איסור גיזה ועבודה אין כה לאיסור מועט^[א] כזה שיחול על ידו קדושה על הולדות אבל תמורת קדושה ^(א) (צההיא) וכיון דגלי קרא שחלה על צנלת מוס קצוע חלה ה"ה לאחר פדיון אלא דלא קרבה אצל תמורה ולפני פולין קרבה ועדיפא מולדות ולפני פדיון דליכא מ"ד לעיל לרעייה וכן מוכח לשון הקונטרס דבסמוך גבי מנין לתמורת פסולי המוקדשין שמתה ופי' רש"י כגון לאחר פדיונו דלא מני למיקרב והא דלאצטרין קרא דממעלי הגרה כמוןך ללאו אחא לא מסכדרא ליענו דלא קרבה כדלמר רב נחמן הכא וכס"ג אמר צסמוך גבי חמש חטאות ועוד יש לפרש דקרא וסכדרא כריכי דאי לאו קרא הוה אמנינא לא קדשה כלל כלצי ואיל כולדות דליעבר וחוליו לאחר פדיון ואי לאו סכדרא הוה אמנינא ^(א) ירעה וטמא הוא דקרא ^(א) הוי ימתין עד שיהא טמא ויפול צו מוס כדפי' הקונטרס כמוןך והא דפרין רב עמרם ותימכיל כמומה לצנעליס אסכדרא דרב נחמן פריך: **תלמוד לומר ממערי הגרה**. והא דדרשינן צפ"ק (לעיל דף א.) יש לך דבר שהוא מעלה גרה ואי אחא אוכלו כגון טהור שגולד מן הטמא התם דריש מרישה דקרא ואת אלה לא תאכלו והכא דריש שפסית דקרא טמא אלו לכס ^[א] אי נמי מרי קראי כתיבי: **אל"א בי אחא קרא לתמורת אשם**. והכי פירושא דצרייתא מנין לחמש חטאות ממות וכנגדן צאשס רועה וטמא הוא היינו שיערה עד שישתאכז כדפירש הקונטרס:

בל שבתאמת מתה באשם רועה. אומר רבנינו תם דרעייה מדכניע היא ולפי שתקני כחמיס רעייה נקט ככל דוכתא צאשס רועה אכל הילכתא הכי איתא מדלוריייתא דכל שצחטאת מתה צאשס קרב עולה כדלמר כפסמיס שיליה (סוף) פרק אלו דברים (דף ע"ג.) אשס שניתק לרעייה ושחטו כשר לעולה ושס פירשתי לה:

פ העמיד ילדות תחת אמותיהן. פירש הקונטרס שפתח לו^[א] הפתח להיות לו כח כולדות ואמר לו אס ימותו כההמות טטול הולדות המגיעשות לתלפי ויהא חמת ידי ^(א) צאות דמים וכפירוש משמע כגמרא כמו שפירשתי לשם אצל כתוספתא קמני ממו האמתה ויהעמיד הולדות: אין

פסולי המוקדשים שמתם. כגון דלאחר שפדו הקדשים התפיסן כתמורה דלא מנא למיקרב: **מעעלה הגרה טמא הוא**. דסיפיה דקרא כתיב טמא הוא לכס ^[א] ודרשינן הכי יש לך דבר שיש צו סימני טהרה ואסור כצכילה ואינו זו תמורת פסולי המוקדשין: **חמש חטאות**. מפרש כתמורה (דף כא:): **לתמורה אשם**. שתהא רועה דאשס לא קרב נדבה הלכך תמורתו לא קרבה והא טמא דקרא ה"ק הנימוחו עד שיהא טמא כלומר שיפול צו מוס: **כל שצחטאס מסה**. ותמורת חטאת היינו אחת מחמש חטאות ממות: **לאו ילכא**. דלין עובר בלאו: **דאינא לאו**. לא תאכלנו ממעלי הגרה^[א]: **ואנצ"א**. להכי אחא מנמפרסי' הפרסה דמשמעני דחטאות הממות: **בתג"י המקנל לאן כזול** ששם לו ערע כוכבים כהמומי צדמים קרובין ולתמ לו אותן דמים עד עשר שנים בין ממו בין חולו ואותן ולדות שיהיו להן זמן יהיו צנינים^[א] ולדותיהן פטורין. מן הצכורה: ולדותיהן

שהתמורה חלה עליה קדושה בקל מהרה יותר מולד דהא ולדות שלאחר פדיון בני ולד בעלי מומין איכא לעיל דלא קרשיה אלא לרעייה ואילו תמורת בעל מום היה נראה לר"י שקריבה לכ"ע: ^[א] א נמי תרי קראי כתיבי אלא וכו' וז"ל תוס' חיצוניות אלא כי אצטרין קרא לתמורת אשם ואי' והלא תמורת אשם אינה מתה אלא מדרבנן וכן תהורה קריבה עולה כפי ר"ת בהרבה מקומות ואומר ר"ת דטמא משמע שאינה קריבה כמשפטש אלא לרעייה אלא או למיתה וז"ל דקרוי להו פי' הקונטרס דפירש כך וז"ל כי אצטרין קרא לתמורת אשם שתהא רועה דאשס לא קריב הילכך תמורה לא קריבה והאי טמא דקרא דקאמר התיורו עד שיהיה טמא כלימור שיפול בו מום כפי' פי' הקונטרס אי' י"ל דהכי פירוש אלא אצטרין קרא לתמורת אשם דאולא למיתה הורי פריך והא הלכתא מגייר לה שאולה לרעה מינו ל"י דלא משמע שהיה טעה בכך מתחלה דחזילו תמורת אשם למיתה דלא הוה טעי אלא בהא דמפיק לה מקרא ופריך הלכתא מגייר לה לכן נראה כפירושא קמא:

עין משפט ונר מצוה

ל א מ"י פ"ד מהלכות תמורה הלכה ו:

לא ב מ"י פ"ג סס הלכה ד:
לב ג מ"י פ"ד מהל' פסולי המוקדשין הלכה א:
לג ד מ"י סס הל' יד:
לד ה מ"י פ"ד מהל' כבדות הלכה ד סמג עשין י"ח
טו"שע"ד י"ד סימן עט סף יז:

לעוי רש"י

טיל"א [טיל"א]. קרום על העין כשמצמם את הראייה.

מוסף רש"י

דאמר אם עלו לא ירדו. הלכך הואיל וצפנים לא ירדו מיפין עליהן כחוץ (וחלון פ"ק.) הרי הן כככור ומעשר. לכל קדושת ככור ומעשר, שלא ימכרו ואלעילו לאחר שגמל כהן מוס ועמדו (תורה כ"א.) כל שבתנחת אחר באשם רועה. עד שיומם וימכר ויפלו דמיו לקץ הממת. עולה שטר נטס ועושה לכניסו, זה מדרש דרש ירועה הכהן שקבלים ותמורה, וכל זמן שהוא תם אינו אוליין לימכר, לפיכך ירעה והוא מנמנו אין יכול להשמות משלם לעולה (ב"ב ק"ח.)

שיטה מקובצת

א רב הונא מתני חייב. פירש"י ז"ל דהיינו סיפא דברייתא דלעיל דקדם הקדישן למומן ולהכי לא קאמר כללו של דבר לאתויי שחטן בחוץ דחייב ועוד דמ"ה לא קאמר ליה דלא בעי לאוקמא כר"ב ברוקין שבעין וכן נראה לר"י דהיינו סיפא דמתני' דקדם הקדישן למומן כי אין לומוך דהיינו רישא ההיא וההשחטן בחוץ פטור דהא כבר פירשה התלמוד המשנה דסיפא דקדם הקדישן אין מומן ועוד דבסמוך נמי מפי דברייתא בין לפני פדיונן בין לאחר פדיונן עושין תמורה אמר ר"ב וכו' ע"כ תוס' חיצוניות: ^[א] מה בין זו לתמורת בכור ומעשר דתמן וכו'. קשה לה"ר אלתן דאמאי לא פריך הכי לעיל גבי דא קאמר רב הונא דולד לאחר פדיון מתה מהאי טעמא דלא אלימא לתחפס פדיונן ולפירי מולד מעשר ולד ולדן עד חוץ העולם כיצא בו ונאכל במומן לבעלים והר"י מפרש דלאו קושיא היא דהא לעיל איירי בולד בעלי מומין לאחר פדיון דכיון דחלוק מן האם שהוא תמים והיא בעלת מום אין לו להיות קדוש כקדושת האם אלא קדושה דחויי אבל ולד מעשר דמי לאמן ואינו הלוקח מאמן כלל ולהכי משהתייא במומן לבעלים כדון מעשר והכא פריך כתמורה של פסולי המוקדשין לתמורת [ככור ומעשר] (והאי קרא מסביר דמייירי לאחר פדיון ולפני פדיון מיהא קרבה. תוספות שנוגד לאחר הפדיון הוי חולקן חיצוניות) ^[א] ודרשינן הכי וכו' ואור"י דהאי קרא מסבירא דמייירי לאחר פדיון ולפני פדיון מיהא קרבה והקשה ה"ר אלתן כיון דסברא הוא דמתה מטעמא דלעיל דלא אלימא לתחפס פדיונה וא"כ קרא ל"ל ותיקן דפירי אצטרין קרא וטעמא דר"י דאי לא הוה אלא טעמא דר"י הו"א דמתה כיון שאין אנו יכולין לתקן בענין אחר וקמ"ל קרא שיש עשה צורך להכניסה לכיפה וטעמא דהכא הוי כדקאמר רב נחמן. תוס' חיצוניות: ^[א] וז"ל וכו' ד"ל תוס' חיצוניות ואר"י שיש לחלק בין תמורה לולד דכיון דחלה עליו תמורה לאחר פדיון חלה עליו קדושה דחוייה ומתה אבל ולד שנוגד לאחר הפדיון הוי חולקן בגמזין שלא מצניו שום קדושה שחלה עליו ועוד נראה לר"י

^[1] א מ"י פ"ד מהלכות תמורה הלכה ו:
לא ב מ"י פ"ג סס הלכה ד:
לב ג מ"י פ"ד מהל' פסולי המוקדשין הלכה א:
לג ד מ"י סס הל' יד:
לד ה מ"י פ"ד מהל' כבדות הלכה ד סמג עשין י"ח
טו"שע"ד י"ד סימן עט סף יז:

